

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

TEATAJA

Kevad, 2026

Nr 53

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

Kuidas sina sellele küsimusele vastaksid? Veebruari alguses toimunud käsitööliidu tänupeol andsime üle eelmise aasta tunnustused. Teatajas saad tuttavaks kõigi preemia pälvinutega, kellelt küsisime just seda ja veel teisigi käsitööga seotud küsimusi. Lugudes on rõõmu ja uhkust, aga ka murenoote käimasoleva haridusreformi mõjude asjus. Loe ja saa parandihoidjatega tuttavaks!

„Päritud parandamiseks“ aasta-tema on täies hoos. Koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega toetame uute sissekannete tegemist vaimse kultuuri-pärandi nimistusse. Selle tarbeks korraldasime kevadel suure kuulajaskonnaga veebikoolituse pärandi tähtsusest

ja märkamisest. Algas on tehtud, sügisel jätkame praktiliste näpunäidetega. Aitäh Eesti Rahvakultuuri Keskusele sisuka koostöö eest!

Eesti Kunstiakadeemias toimunud inspiratsioonipäeval jagasime kogemuslugusid õpetajatelt. Meile rääkisid noorte ja veidi vanemate õppijate inspireerimiseks EKA õppejõud ja põhikooli käsitööõpetajad. Pärandi hoidmisel ja oskuste edasiandmisel on meie käsitöö kestmisel tähtis roll. Järjest kindlamat peame aga seisma käsitöötundide eest. Oskused ja pärandiks saadud traditsioonid tuleb edasi anda. Märkame noortele suunatud käsitööettevõtmisi, korraldame ise koos noortega põnevaid tegemisi ja anname sellest teada ka teistele!

Vaatamata madalseisule majanduses on rõõm tõdeda, et käsitöökoolituse vastu huvi kasvab. Viljandi, Harjuma ja Tallinna rahvarõivakoolid esitlesid äsja lõputuid. Hulk uusi kihelkondlikke rahvarõivaid on valmis saanud, kaks aastat kestev koolitus ei ole töö kõrvalt käimiseks kindlasti lihtne amps. Nii mõnelgi lõpetajal on plaan edasi õppida

ja valdkonda oma oskustega panustada. Mis kõige tähtsam – omavalmistatud rahvarõivad on uhkuse asi, neid hoitakse ja pärandatakse.

Sel kevadel saame osa Narva ja Ida-Virumaa käsitööst, põnevad kohad ootavad avastamist, käsitööpäevadel on menu. Meie ühisel ettevõtmisel osalevad peaaegu kõigi paikkondade esindajad, kindlasti ei saa alahinnata meie omavahelise kohtumise tähtsust. Koos tegemine ongi see, mis on meist toimiva organisatsiooni kujundanud. Ees ootab tegus ja kirju suvi.

Traditsioonilisi ettevõtmisi jagub aga veel ja rohkem: keskaja päevad Tallinna vanalinnas, laadad, laagrid, näitused.

Leia aega käsitööd teha, uuri, päri, pärand! Ja pea meeles, et #jaanilaupäeval kannab kirivööd!

Liina Veskimägi-Iliste
Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö
Liidu juhatause esimees

PÄRANDIHOIDJAD Kairi Güsson, Made Uus, Maret Tamjärv. Pärandihoidja tiitel on tunnustus käsitöövaldkonna hoidmise ja edendamise eest.

PÄRANDIHOIDJA KAIRI GÜSSON

Peipsimaa pärimuskeskuse looja ja tegevuse edendaja.

Kui kaua Sa käsitööga tegelenud oled?

Peipsimaa pärimuskeskuse rajas minu ema Aime Güsson 2009. aastal. Sellest ajast alustasime Peipsimaa käsitöö traditsioonide uurimise ja arendamisega. Kohe alguses kaasasime üle Eesti käsitöömeistreid, näiteks olid algusest peale meie tegemiste juures Kadi Pajupuu ja Õnne Uus. 2024. aastal rajas mu ema MTÜ Piiri Peal. See veab Peipsimaa pärimuskeskust edasi.

Milline oli Sinu esimene kokkupuude käsitööga?

Loomulikult on see lapsepõlvest. Mu vanaemale meeldis väga kududa ja tikida. Mu ema on lõpetanud õmblustehnoloogia eriala tehnikumis. Lapsepõlves meeldis mulle kõige rohkem heegeldada. Nüüd, kui me oleme teinud Peipsimaa pärimuskeskuse, tegelen ma palju kangatrükiga. Lisaks võtan vastu grappe ning juhendan nii Eesti kui ka

välituristidele suunatud kangatrüki õpitubasid. Professionaalset käsitööd ja koolitusi teeb meie keskuses Õnne Uus. Lisaks meeldib mulle väga Peipsimaal tehtud kuldpärlitikand. Selles tehnikas olen ka ise üsna mitu toodet teinud.

Mis Sa arvad, mille eest Sulle tunnustus anti?

Tunnustus tuli väga ootamatult. See on väga liigutav, et keegi on tähele pannud ja näinud seda nähtamatut tööd, mida ma teen. Selleks et me saaksime nii oma majas kui ka Peipsimaal professionaalselt kangatrükiga tegeleda ja ühte meistrit aastaid tööl hoida, oleme mina, mu pere, varem ka mu ema, kõik aasta ringi siin hõivatud. Me veame seda käsitöömaja kõik oma põhitöö kõrvalt. See on olnud suur lisatöö, millega oleme tänaseks toonud nähtavale Peipsimaa käsitöö, kangatrüki, reservtrüki ning taastanud Eestis selle ammu hääbunud traditsiooni.

Miks on Peipsimaa kultuuripärandi hoidmine oluline kogu Eestile, mitte ainult kohalikule kogukonnale?

Eesti on väga väike, kuid väga eriilmeline. Selleks et nii eestlastel endil kui ka kõigil teistel oleks huvitav, on tarvis, et iga Eestimaa nurk oleks omanäoline – oma

traditsioonide, ajaloo ja oma kultuuriga. Selleks on tarvis hoida vanu traditsioone, et nende pealt luua midagi uut ja omanäolist, kuid jääda nii Eesti-siseselt kui ka ülemaailmselt eristuvaks. Mina pean kõikide käsitööalade ja traditsioonide väärtustamist ja hoidmist väga oluliseks.

Palun kirjelda oma viimaseid huvitavamaid ettevõtmisi käsitöövaldkonnas. Mis Sulle sära silmadesse toob?

Iga kord, kui ma jõuan töökotta, näen, et Õnne Uus on jälle midagi imelist välja mõelnud. Tuleb nii soe ja tore tunne! Kohe tahaks kõik asjad ära müüa, aga samas neid ka ise kanda. Ise tehtud asjad on nii toredad. Samuti toob mulle sära silmadesse külaliste tagasiside. Kui inimesed imetlevad teistsugust käsitööd, siis see innustab ikka edasi tegutsema. Lisaks koostööprojektid. Viimane neist on praegu ERMis avatud näitus. Hea tunne on, kui meid pannakse tähele ja partneritena väärtustatakse.

Mis Sind käsitöö juures paelub ja aina tegutsema innustab?

Käsitöö juures paelub mind asjade omanäolisus, vead ja defektid ning soe inimlik puudutus, mis on käsitsi tehtud asjade

juures. Mind innustab rõõm, mida sa ise käsitööd tehes saad ja mis ka teistele edasi kandub.

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

Ma loodan, et Eesti rahvuslik käsitöö on tulevikus vähemalt sama elav ja huvitav kui praegu ning ei hääbu. Loodan, et ka noored leiavad meie Eestis üles oma asja, mida teha ja väärtustada. Oluline on, et säilib rahvusliku käsitöö paikkondlik eripära.

Kui Sa saaksid ise sama tunnustuse välja anda, kellele Sa selle annaksid?

Reservtrükki ei saaks me teha ilma trükipakkudeta. Eestis oskab ehedaid traditsioonilisi trükipakke teha ainult meister Pavel Varunin. Seega annaksin pärandihoidja tiitli töö ja panuse eest selles vallas meie keskuse trükipakumeistrile Pavel Varuninile.

PÄRANDIHOIDJA MADE UUS

kihelkondlike traditsiooniliste lambanahksete kasukate valmistaja.

Kui kaua Sa käsitööga tegelenud oled?

Teadlikult hakkasin õmblema kaheteist-aastaselt.

Milline oli esimene kokkupuude käsitööga, mida mäletad?

Esimene kokkupuude oli ikkagi juba lasteaias. Mu vanaema heegeldas UKU-le titepapusid ja kudus kápikuid. Tema kõrval õppisin varrastega kuduma ja lasteaias tegin nukule salli. Seejärel hakkasin vanaema kõrval endale riideid õmblema.

Minnes tunnustuse juurde. Mis Sa arvad, mille eest see tunnustus Sulle anti?

Ma olen pikki aastaid tegelenud etnograafiliste kasukate uurimise ja selle valdkonna edendamise. Juba mitu aastat õpetan ka Viljandi kultuuriakadeemias traditsioonilist nahaõmblemist, just neid töövõtteid, mida etnograafiliste kasukate valmistamisel on kasutatud. Kunagi õpetasin ka Olustveres tekstiili erialal ning olen juhendanud ja läbi viinud ka mitmeid kasukakursusi ja õpitubasid.

Milliseid vanu töövõtteid ei saa praegune peale tulev masstootmine kunagi lambanahkse kasuka valmistamisel asendada?

Ma arvan, et on mingid nüansid, mida masinatega ei ole veel võimalik teha. Nahk ei ole materjalina terves ulatuses ühesuguse paksuse ja venivusega. Seeõttu on nahka õmblemise ajal vaja käe all tunnetada ja kohe reageerida. Vastavalt olukorrale tuleb muuta pisterütmi või venitada nahka, et see terveks ja ka visuaalselt ilus jääks.

Kirjelda oma viimaseid huvitavamaid ettevõtmisi käsitöö valdkonnas. Mis on see, mis sära silmadesse toob?

Ma tegin järsu otsuse, et ei ole enam nõus õpetama pärandioskust arvutis tehtud jooniste, kirjelduste ning ettevalmistatud õppematerjalidega. Pärandioskuse edasiandmisel lähen meistrina kohale ja juhendan inimest kohapeal. Ma näitan käega ette ja selgitan sõnadega, kuidas midagi teha. Ma pärandan oskusi edasi traditsioonilisel moel, nii nagu seda on kogu aeg tehtud. See on see, kus ma tunnen ennast hästi kindlalt. Meister peab näitama õpilastele ette ning selgitama otsekontaktis, mitte kasutama veebilehendusi. Sära toob silmi see, et ma saan ise kätega midagi luua.

Veidi juba liikusime sinnapoole. Mis on see, mis Sind käsitöö juures paelub ja aina tegutsema innustab?

Tegutsema innustab mind kindlasti vabadus. Ma olen end meistrina üles töötanud ja saan lubada endale seda vabadust, et ma teen käsitöövaldkonnas, mida tahan. See on mitmekümne aasta töö vili. Endiselt on keerulisi olukordi tellimustöödega ja materjalide saamisega, kuid nüüd on mul rohkem vabadust ka mõnest tööst ära öelda. Ma olen protsessinautija ja see tõttu meeldib mulle, kui mul ei tiksu kellaeg või tähtaeg pidevalt kuklas.

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus? Kuhu poole see liigub?

Hästi positiivses suunas. Pärast taasiseisvumist on juurde tekkinud kutsekoole ja ilmselt suuresti tänu Viljandi kultuuriakadeemia õppele liigub see kõik positiivses suunas. 2000ndate alguses polnud kanga kudumine ja niplispits niivõrd levinud, puutöö ja metallitöö samuti. Nüüdseks on lisaks nendele levinud ka täiskasvanute täiendõpe. Inimene ei lähe kohe peale keskkooli käsitööd õppima, vaid ta saab hiljem silmaringi

avardamiseks neid oskusi juurde õppida. Ma näen, et tavainimene, kes elab linnas IKEA mööbliga korteris ja käib linnariietes, tahab laatadelt käsitööd osta ning tunneb sellest rõõmu. Samuti on näiteks palju mehi, kes tahavad arvutitöö kõrvalt nädalavahetuseti puu- või kivitööd teha. Seeõttu olen ma väga positiivne ja usun, et käsitöö on jätkuvalt populaarne.

Kui saaksid ise sama tunnustuse välja anda, siis kellele Sa selle annaksid?

Meie Viljandi kultuuriakadeemiast on välja kasvanud väga palju selliseid inimesi, kellest paljud on saanud selle tunnustuse, aga neid on veel nii palju. Ma annaks tunnustuse neile kõigile, kuna nad kõik kas töötavad muuseumis etnograafiliste esemetega või õpetavad kultuuriakadeemias. Näiteks minu hea kursusekaaslane Astri Kaljus, kes tegeleb kangakudumise ja muinastehnikatega. Neid inimesi, kes tegutsevad vaikselt, kuid väärivad seda tunnustust, on väga palju. Ma teeks kohe sellise suure ajalehe kõikide nimedega, kuna pink on tõesti pikk. Seepärast hindan ma seda tunnustust veelgi enam.

PÄRANDIHOIDJA MARET TAMJÄRV

nõustaja, näituste korraldaja ja kuraator, kirjastaja.

Kui kaua Sa käsitööga tegelenud oled?

Käsitöövaldkond köidab mind väga, kuid mul pole olnud väga palju aega ise sellega tegeleda. Minu suur unistus oli Eesti Vabaõhumuuseumi tööle saada ja siin ma olengi töötanud praktiliselt kogu oma elu. Kooli lõpetasin küll ajaloolase ja etnograafina, kuid suur armastus käsitöö ja vana aja pärandi vastu kiskus mind ikka vabaõhumuuseumi. Olen teinud näitusi, sisustanud eksponaathooneid ning olen olnud kultuuripärandi valdkonna raamatute ja artiklite toimetaja.

Milline oli Sinu esimene kokkupuude käsitööga?

Kuigi ma olen linnas sündinud ja koolis käinud, veetsin kõik suved maal ja pean end maalapseks. Minu ema oli maalt pärit ja väga suur käsitööhuviline. Ta kudus nii varrastel kui ka kangastelgedel

ning tema ja mu vanaema tehtud voodi- ja padjakatteid, käterätte ja kudumeid hoiان praegugi ise samas talus elades suure hoollega alles. Varem olen ma ka oma lastele üht-teist meisterdanud ja kudunud, kuid viimasel ajal pole eriti palju aega olnud. Mul on meeles see tunne, kuidas inimese enda kätega tehtud asjadest õhkab erilist energiat. Tegin oma tütrele kaltsuvaibad ning ükskord tal külas käies tundsin, et kuskilt tuleb niivõrd sooja energiat. Kohe ei saanudki aru, et sellest vaibast õhkub niimoodi sooja. Käsitöös on inimeste kätesoe sees ja see on tunnetatav.

Mis Sa ise arvad, mille eest Sulle see tunnustus anti?

Ma arvan, et käsitöövaldkonna inimestele torkasid silma need kõige värskemad rannarootslaste ja setude rahvarõivaraamatud, mille tegemisel lõin kaasa toimetajana. Minu jaoks on tunnustus suisa jahmatav, kuna ma iga päev käsitööga ei tegele. Eriti tegi südame soojaks inimeste toetus ja õnnitlused käsitöö- ja muuseumivaldkonnast. Ma olen pärandivaldkonnas pikalt töötanud ning palju näitusi teinud ja artikleid kirjutanud. See, et selline tunnustus ka muuseumitöötajatele laieneb, teeb mu väga rõõmsaks. Inimesed väga erinevatest Eesti muuseumidest patsutasid ka õlale ning ütlesid: „Vohh, väga tubli!“

Kirjelda palun, mis on viimased huvitavamad ettevõtmised, millega tegelema oled. Mis on sära silma toonud?

Kindlasti on mulle sära silma toonud needsamad rahvarõivaraamatud, mille tegemise juures olen kohanud nii palju toredaid inimesi ja uusi sõpru. Minu igapäevatöö toob mulle samuti sära silmi. Vabaõhumuuseum ei ole ju mingi majade kollektsioon, vaid see on kogum kodusid. Neid ma sisustangi nii, et nad oleksid nagu päris kodud, kus on ka kodutunne. Muuseumis olen praegu tegelema küll rohkem lähiajaloo töödega. Meil on nõukogudeaegne nelja korteriga elamu, mille üks kuraatorist ma olen. Praegu tegelema intensiivselt kolhoosiaja näitusega, mis näitab, kuidas Stalini aeg keeras maa-inimeste elu pea peale. Ma olen 40 aastat vabaõhumuuseumis töötanud ja mulle väga meeldib mu töö mitmekülgsus. Ma saan teha näitusi, kirjutada, inimestega suhelda, uurida vahepeal mõnda asja põhjalikumalt. Samuti on minu hoida vanade fotode kogu. Mind hoiavad siin toredad kolleegid ja keskkond ise. Kuidagi pole saanud siit ära minna. Tänapäeval juba tundub naljakas, et inimene töötab nii kaua ühes kohas.

Kas võib öelda, et see mitmekülgsus ja kui nii võib öelda, töökoha kodusus, ongi see, mis tegutsema innustab?

Kindlasti, jaa. Siin on ju kõike! Ma saan uurides kaevuda nagu ajaloolane või etnograaf mingisse teemasse. Mulle tohutult meeldib näitusi teha. Ma olen oma elu jooksul päris palju näitusi teinud. Lisaks on veel igasugused programmid, rollimängud, välitööd ja kogumised ning ekspositsioonide tegemised. See on ääretult mitmekülgne töö, kus ei jõua tekkida tüdimust. Koos toreda keskkonnaga on see mind kindlasti siin ka hoidnud.

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

MTÜ Rahvarõivas ja üldse kõik käsitöövaldkonnas tegutsejad on fantastilised inimesed, kellele silm särab ja kes on meeletud entusiastid. Uus käsitööpuhang tuli uue Eesti ajaga ja tollal oli Igor Tõnurist see, kes seda kõike eest vedas. Minu meelest on Igori pärand, suhtumine ja edasiantud teadmised praegu väga heades kätes. Rõõm on vaadata, kuidas on käima läinud rahvarõivakoolid ja millise kirega inimesed süvenevad, kaevuvad, uurivad ja teevad. Inimesed oskavad väärikalt rahvarõivaid kanda ning lisaks on palju inimesi, kes on oma kätega need rõivad teinud. Mina näen, et ka noortel on huvi olemas ja aina enam hakatakse hindama isetegetmist. Vaatan ka oma noori kolleege – kes koob kampsunit, kes sokke, ja omavahel vahetatakse näiteks kindamustreid. Seda nähes olen väga optimistlik. Kui ikka ise oma kätega midagi valmis on tehtud, siis seda tööd ja vaeva teades hindad asja ennast rohkem ja pead ka vanast pärandist rohkem lugu.

Kuidas ühendada traditsiooniline käsitöö ja pärand tänapäevase eluviisiga, nii et see jääks ka elavaks, mitte ainult muuseumis vaatamiseks?

Minu meelest on mitmeid toredaid näiteid! Näiteks toredad algatused, nagu rahvarõivaste tuulutamine, jaanipäeval kirivöö ja vabariigi aastapäeval kinnaste kandmine. Viljandi kultuuriakadeemias on käsitööeriala, kus õpitakse kõiki võtteid ja tehakse loomingulist edasiarendust. Kindakunstnik Kristi Jõeeste on suurepärase näide sellest, kuidas saab edasi arendada vana pärandit. Lisaks on moekunstnikke, kes inspireeruvad vanast käsitööst. Läbi loominguliste lahenduste elab käsitöö edasi – isegi leivapakenditel on kasutatud ju käsitöömustreid. Käsitöö on kõikjal meie ümber, isegi kui me seda alati endale ei teadvusta.

Kui Sa saaksid ise sama tunnustuse välja anda, siis kellele selle annaksid?

Anu Randmaa sai pärandihoidja tunnustuse 2016. aastal. Siiski tunnustaksin teda veel. See on väga suur töö, mida ta rahvapärandi valdkonnas on teinud. Mõeldes aga käsitöö igapäevaelu põimimisele, võiks selle preemia anda ehk mõnele moekunstnikule, kes oma loomingus rahvakunsti kasutab. Nad on ka omamoodi pärandihoidjad. Piret Puppert on moekunstnik ja innustab EKAs ka tudengeid oma loomingus rahvakunsti kasutama ning vanade võtete ja muustritega mängima.

PARIM NÄITUS 2025 RAHVAKUNSTIGALERIIS

VEINIK VÄSTRIK

näitus „Kuld on jäänud jälgedesse“

Kui kaua Sa käsitööga tegelema oled?

Konkreetselt kangakudumisega 2001. aastast.

Kuidas mäletad esimest kokkupuudet käsitööga?

Käsitööst õppisin vanaema kõrval väga lugu pidama, sest kui tema midagi kogu aeg tegi, siis oli imelik lihtsalt niisama kõrval istuda. Ma hakkasin koos temaga kuduma varrastel kindaid ja kampsuneid. Kangakudumise juurde jõudsin alles keskkoolis. Minu käsitööõpetaja oli Kristi Teder, kellega koos hakkasime kangastelgedel kaltsuvaiba kudumist õppima.

Räägi veidi oma näitusest „Kuld on jäänud jälgedesse“. Mis teeb selle eriliseks ja mis on peamine mõte?

See on üks regivärsirida, mis sümboliseerib minu praegust maailmavaadet. Ma saan inspiratsiooni rahvakunstist, rahvapärimusest, vanadest esemetest ja muustritest, aga ma jätan värvid välja ja võtan üle ainult mustri. Koon vanu kirju valgetes ja hallides toonides, lisades kulda ja hõbedat. See kuld ja hõbe sümboliseeribki seda, et me ei pea rahvapärimusest kaasa võtma kõike, mis on talletatud, vaid võime valida just seda, mis meid edasi elades toetab.

Kirjelda oma viimaseid huvitavaid ettevõtmisi käsitöövaldkonnas. Mis on hiljuti sära silmadesse toonud?

Sellest samast näitusest saigi alguse üks täiesti uus toode, mida praegugi koon. Ma näitasin Mardilaadal hõbehalle ja kullakarva valgeid triibuseelikud ja sealt läks lahti suurem huvi, mille tulemusena on mul praegu päris palju tellimusi. Ma olen hetkeks kõik kandakudumise koolitused oma käsitöötalus peatanud, et kududa hõbehalle ja kullakarva valgeid triibuseelikuid.

Mis on see, mis Sind käsitöö juures paelub ja aina edasi tegutsema innustab?

See on päris sügav küsimus. Ma olen sellele väga palju mõelnud. Hiljuti sõnastasin enda jaoks mõtte, et kangakudumine on minu lemmiktegevus eriti siis, kui ma saan teha oma loomingut vaheldumisi tellimustööga. Mind paelub just villase materjali pehmus, vormitavus ja naturaalsed lambatoonid. Lisaks meeldib mulle kasutada traditsioonilisi mustreid, kuna nende kaudu olen justkui ühenduses minevikuga, samas luues olevikus tulevikku. Käsitöötajad mõistavad seda, kuna nad teavad, et inimesed on loomult loojad. Kui meie teeme oma kätega käsitööd või helilooja loob muusikat või õpetaja õpetab lapsi, siis me tunneme, et saame midagi siin maailmas muuta. See annab elumõtte ja rahulolu.

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

Sõna „rahvuslik“ on tänapäeval väga huvitava tähenduse saanud. Pigem rõhutada ma üldnimelikku käsitöö tegemist, sest kui minna süvitsi näiteks meie ornamentidesse, mida me nimetame eesti rahvuslikuks, siis me leiame neid enamasti paljude põlisrahvaste rahvakunstis. Käsitöö on universaalne ja ma näen, et see käsitöö säilib ja ei kao kuhugi. Ta teeb lihtsalt läbi muutusi. Inimese loomuses on kätega tegemise vajadus.

Kui Sa saaksid ise sama tunnustuse välja anda, kellele või mis näituse eest Sa selle annaksid?

Viimati käisin Vilve Undi näitusel, kus olid ka samamoodi rahvariistest inspiratsiooni saanud riided. See oli hästi inspireeriv ja meenutas mulle minu enda vaatenurka, kuna mitmed rahvarõivaesemed olid ömmeldud originaalvärvide asemel valgetest kangastest.

Ergo Hart Västrik ja Veinika Västrik

PAIKKONNA VEDUR 2025

HELGI PÕLLO

rahvarõivateemade edasikandja ja hoidja Hiiumaal

Kui kaua Sa käsitööga tegelenud oled?

Ma olen pigem käsitöölise innustaja, tegemiste esilekutsuja ja omamoodi info-tooja. Ma olen kasvanud käsitöötajate ja käsitööõpetaja peres ning oma tarbeks ikka käsitööd teinud. Mulle on väga meeldinud tikkida ja heegeldada, aga ma ei pea ennast ise väga käsitööliseks. Minu roll on olnud tegeleda sellega, et käsitöö Hiiumaal saaks suuremad seosed pärandiga.

Milline oli Sinu esimene kokkupuude käsitööga?

Mu ema oli käsitööõpetaja ja juba viieaastaselt hakkasin ma tikkima. Kooliajal oli palju algõpetust. Küll õmblesime nõõpe, tegime tikandiproove, õmblesime jute peale lapikesi ja õppisime trippi kinnitama. Hiljem oli mu ema käsitööringide juhendaja, seega kodus otsisime materjale, katsetasime ja uurisime käsitööd.

Isa tegi väga palju puutööd, nii et mitmes valdkonnas oli käsitöö lähedal. Mu enda tee läks aga natuke teisiti ja käsitöö ei saanud peamiseks tegevusalaks.

Mingem siis Sinu enda teekonna juurde. Mis Sa arvad, mille eest Sulle tunnustus anti?

Ma olen terve elu tegelenud sellega, et hiidlased hakkaksid enda rahvariist rohkem tundma ja valmistama. Ma töin pidevalt uusi teadmisi, näiteks ERMist, Hiiumaale ning korraldasin seminare ja tutvustusi, et vahepeal ununenud teadmised Hiiumaa rahvariiste kohta jõuaksid tagasi hiidlasteni.

Minu autasu nimetus ongi vedur ja seda ma ka läbi oma tegemiste olen. Minu roll ongi kõige enam pärandi tagasitoomises ja tegijate innustamises ning küsimustele vastuste leidmises, mitte nii väga ise käsitöö tegemises. Ma olen muuseumis töötanud varsti peaaegu 50 aastat ja see on tõesti olnud järjekestev eestvedamine ja tagantõukamine. Tänu sellele on saanud kasvada teadlikumad käsitöötajad, kes tunnevad oma piirkonna pärandit.

Ma töötan ajaloolase ja etnograafina muuseumis, kus me tegime näiteks pitsiklubi. Kõik heegelpitsid meie muuseumis said läbi heegeldatud, tegime tööproovid ja

joonised, et iga inimene, kes tahaks sellega tegeleda, saaks sellega tegeleda. Töö käigus avastasime, et Hiiumaal on ka oma pitsid, mis on jõudnud rahvariietesse, ja need teadmised olen ma kandnud UNESCO vaimse pärandi nimistusse.

Kirjelda oma viimaseid huvitavamaid tegemisi käsitöövaldkonnas. Mis Sulle sära ilmadesse toob?

Eelmisel aastal oli Hiiumaal välja kuulutatud rahvariideaasta ja meil oli väga suurejooneline rahvariidenäitus, mis sai nomineeritud ka Muuseumiroti auhinna. No päris rotti ei saanud, aga niisugusel pisikesel muuseumil kolme hulka kuuluda on väga suur au.

Kaasasime käsitöö tegijaid, oma muuseumi inimesi ja pedagooge, kelle abiga on vanade komplektide eeskujul valminud täiesti uued komplektid. See on väga-väga suur asi. Praegu on mul käsil Hiiumaa rahvariiete raamatu käsikirja ülevaatamine. Kui see avaldatakse, saab see abiks käsitöö tegijatele. Raamatu tegemine põhineb suuresti eelneval töö, mis ongi veduri roll.

Mis on see, mis aina tegutsema innustab?

Minu armastus oma eriala ja kodusaare vastu ikka. Ma olen õppinud ajaloolaseks ja etnograafiks. Rahvakultuur köidab ja hakkab mulle silma. Ma tahan teha hiidlast teadlikuks ja uhkeks oma kultuuri-saavutuste üle. Selleks on vaja usaldust ja seetõttu on tähtsad ka käsitöölise ja külaseltsidega tehtud projektid. Ühel aastal tegime külaseltsidega projekti, kus käidi kodudes ja pildistati üles tikandiga esemeid. Siis kirjutati iga tikandi juurde infolehed. Nüüd on muuseumis olemas suured mapid ja kõik, kes hakkavad edaspidi teemat uurima, saavad sellele toetuda.

Milline tundub Sulle kui rahvarõivatemade tagasitoojale ja edasikandjale rahvarõiva tähendus noorema põlvkonna jaoks? Kas see on pigem kostüüm või just loo ja juurte kandja?

Tervet põlvkonda ma hinnata ei oska. Meil on väga head tundjad ja kandjad ning väga head tantsurühmad, kes oskavad juhendajate töö tulemusena rahvariie hästi kanda. Samas on ka neid inimesi, kes ei oska ühtegi eset nimetada. Selle nimel tuleb ikka kogu aeg tööd teha, sest igapäevane rahvarõivaste kandmine on nüüdseks juba kauge minevik. Sada aastat tagasi rahvariie koos talurahva

päritoluga küll häbeneti, kuid nüüd on see uuesti tõusnud uhkuseks ja seda on vaja hoida. Praegu arutatakse palju, milline tantsu- ja laulupidudel rahvariie olema peaks, kuna see on kollektiividele keeruline ja rahaliselt kallis. See on argipäev. Seetõttu ei saa ka öelda, et kõik rahvariie tunnevad ja endale lubada saavad, kuid me proovime ikka teadmist arendada.

Millisena näed Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

Praegu tundub, et tulevik on väga ilus. Meil on endiselt koolides käsitööõpetust ühel või teisel moel, kuigi paljudes ümberkaudsetes riikides on see saanud teistsuguse vormi. Samuti saavad tulevased juhendajad head väljaõpet Viljandis. Koolide reformiga jääb õppekohti paraku vähemaks. Läänemaal lõpetab viimane

kursus käsitöötegijaid ja kool pannakse kinni. Murekohaks on näiteks see, et kui õpetamine koondub ühte või kahte kohta, siis kas see on piisav, et laiapõhjalisust garanteerida.

Arvatavasti kujuneb sel viisil välja kunst-käsitöö, mis on väga heatasemeline ja kallis. See oleks hea tulemus, aga see, kui igäüks kodus teeb, oleks veel parem tulemus. Momendil ma arvan, et olukord on ikkagi päris hea.

Kui Sa saaksid ise sama tunnustuse välja anda, kellele Sa selle annaksid?

Jaanika Kuusk tõmbas käima Hiiumaa rahvariidekooli ning on ka tantsujuht. Ta on noor inimene, kes väga jõuliselt, tublilt ja targalt tegutseb selles valdkonnas.

Noor käsitöömeister 2025

MARI ROOSE

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia,
Kultuuripärandi loovrakenduste I kursuse magistrant

Kui kaua Sa käsitööga tegelenud oled?

Nii kaua, kui mäletan, olen lapsest saadik erinevate asjadega tegelenud.

Milline oli esimene kokkupuude käsitööga, mida mäletad lapsepõlvest?

Ikka antakase lapsele midagi kätte, et näe, lõbutse. Kui ma olin umbes nelja-aastane, anti mulle haamer ja naelad ning ma käisin ringi ja otsisin igasuguseid puutükikesi, mida siis üksteise külge naelutada. Kui ühe naelaga asjad kokku lüüa, siis nad liiguvad omavahel. Väike Mari oli selle üle väga õnnelik ja arvas, et ta on täielik leiutaja, kes suutis liikuvad asjad valmis teha.

Mis Sa arvad, mille eest Sulle tunnustus anti?

Ma olen selle üle ise ka mõelnud. Ma eeldan, et mul on selline natukene teistsugune stiil ja ju ma olen sellega silma jäänud.

Kas ma saan õigesti aru, et Sa tegeled metallitööga?

Jah. Ma õppisin neli aastat metallitööd ja eelmisel aastal tegin lõputööks hõbedast ja puukoorest tehismaski, mille nimi on „Metsavana adudes“. Eks ma mõtlesin teha midagi, mis oleks samaaegselt pärand, aga kus oleks sees ka minu enda kiiksu.

Miks just metallitöö? Mis Sind selle juures paelub?

Ma mõtlesin pikalt, mida õppima minna, ning metallitöö tõmbas just seetõttu, et ma ei olnud sellega varem rohkem tegele- nud, kui paar asja sepistanud. Metall tun- dus nii müstiline ja ma tahtsin teada, kuidas seda töödeldakse ning kuidas sellest asju teha. See oli miski, millest ma aru ei saanud, ja ma tahtsin teada, kuidas need tehnoloogiad töötavad.

Kirjelda veidi viimaseid huvitavamaid tegemisi käsitöövaldkonnas. Mis on see, mis sära silmadesse toob?

Eriala poolest õppisin metallehistööd, kuid praegu proovin oma tegemistes võtta kasutusele rohkem orgaanilisi materjale. Muidu kasutatakse suurel hulgal väärismaterjale, näiteks hõbedat, kulda. Mina üritan kasutada orgaanilisi materjale, mida pigem loetakse kõrval- jäägiks või prügiks. Heaks näiteks on luust ja pähklikoortest tehtud asjad. Ka oma lõputöös kasutasin puukoort. Nende kokkusidumiseks kasutan metalli, mitte liimi või muud taolist. Ma seon oma töös metalli ja orgaanilised materjalid.

Millisena näed Sa Eesti rahvuslikku käsitööd tulevikus?

Ma arvan, et ideaalis võiks see jääda suu- resti nii, nagu ta on, aga samas liigub see ka väga palju edasi. Magistriõppes õpetatakse meile, et pärand on ressurss, mitte piirang. Aluseks võetakse seesama pärand, aga keeratakse ümber selliseks, et see oleks n-ö söödav ka tänapäeva tava- nimesele. Kui meie oma tööd hästi teeme, siis võetakse seda ka hästi vastu ja haka- takse rohkem kandma.

Kuidas muuta vanad käsitööoskused noorte jaoks inspireerivamaks ja ka tänapäeva maailmas vajalikuks? Kuidas neid oskusi rohkem igapäevaellu tuua?

Mina olen pigem seda usku inimene, et ma ei tea, kas seda on vaja. Meil on vanad käsitööoskused ja on inimesed, kes neist huvituvad. Kui aga on inimesed, keda see kohe üldse ei huvita, siis võib-olla nad ei peagi sellest huvituma. Niikuinii on nii vähe inimesi, kes tegelevad käsitööga. Seetõttu ma ka ei usu, et on tarvis seda kuidagi interneti- või tehnikapõhisemaks teha. Ma arvan, et me peame sellest just eemale hoidma ja võimalikult traditsioo- niliseks jääma.

Kui sa saaksid ise anda sama tunnus- tuse välja, siis kellele selle annaksid? Kes võiks olla see noor käsitöömeister, kes vääriks tunnustust?

Minu kursuselt, nii bakalaureuse- kui ka magistriõppes, Marlin Kohtring, kes ei ole veel seda tunnustust saanud, aga on tõesti üks nendest inimestest, kes on nii asjalik ja tegus, et tõesti väärib seda.

Premeerituid intervjueris

Anette Marie Volt

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni teise kursuse tudeng

AASTA TEGU

Eesti raamatuaasta piltvaip

Foto: Ksenia Kvitko

Piltvaip kui võimalus rääkida lugu ja tal-
letada sündmusi pole enneolematu – aja-
loo kuulsaim näide on 11.–12. sajandil
valminud Bayeux' vaip, mille 70 meetri
pikkusele kangale on tikitud stseenid, mis
kujutavad Inglismaa vallutamist norman-
nide poolt. Mõtte tähistada eesti raamatu
500-aastast ajalugu piltvaibaga, mille val-
mimisel saaksid kaasa lüüa kõik eestimaas-
lased, pakkus välja Mart Jagomägi. Krista
Aru ettepanekul kaasati idee teostamisse
Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosa-
kond. Tudengid Sofia Lanman, Inger
Tammela, Brigitte Mihkelson, Kristiin
Kuuslap ja Marite Rikkas kujundasid
vaibale Eesti raamatuajaloo tippünd-
muste kirjelduste põhjal tiheda pildirea

(juhendaja Marju Roos, Aet Ollisaar).
Mõte oli luua sellest kaasav kunstiprojekt,
mis annaks võimaluse Eesti raamatuloo
tutvustamiseks väga laiale sihtgrupile.
Vaiba tikkimise idee osutus väga kaa-
sahaaravaks – tikkijaid on aasta jooksul
kokku olnud tuhandeid, teadaolevalt on
seni noorim tikkija kahe- ja kõige vanem
104-aastane ning vaip on oma teekonnal
läbinud ligi 3000 km. Vaiba tikkimise
mõte osutus nii populaarseks, et eraldi
osadena prinditi vaibast teine koopia ja
osad saadeti mitmesse riiki väliseest-
lastele. Tikkimise korraldamine toimus
koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö
Liiduga (Liina Veskimägi-Ilviste, Lembe
Maria Sihvre). Eesti Tekstiilikunstnike

Liidu aastapremiate valimise žürii omis-
tas raamatuaasta piltvaibale tunnustuse
aasta tegu 2025.

Žürii hinnangul kujunes raamatuaasta
vaiba idee erakordselt õnnestunuks.
Suurimaks tugevuseks on selle ulatus-
lik mõju ning paljude inimeste, sealhul-
gas väliseestlaste kaasamine kogu 2025.
aasta vältel. Tegemist on raamatuaasta
ühe silmapaistvaima sündmusega, mis
sidus kogukonda, populariseeris tekstii-
likunsti ning mille tulemuseks oli ühtlasi
museaalse väärtusega ja edaspidi ekspo-
neeritav teos.

Aet Ollisaar

VILMA 10

Kultuuriakadeemia villakoja sünnipäevaseminar keskendus villa kestlikele kasutusviisidele

18. märtsil toimus TÜ Viljandi kultuuriakadeemias Vilma villakoja kümnele aastapäevale pühendatud seminar „Kohalik lambavill kestlikkuse teenistuses“, kus keskenduti lambavilla uurimisele ja väärtustamisele.

Kestlikkuse vaates on oluline taastumatute loodusressursside kõrval pöörata senisest rohkem tähelepanu taastuvate ressursside väärtustamisele. Üheks selliseks materjaliks on kohalik lambavill. Veel kümme aastat tagasi hävis pea 90% villast eesmärgipärast rakendust leidmata. Tänapäevaks on olukord märkimisväärselt paranenud ja villa kasutatakse senisest oluliselt rohkem tehniliste tekstiilide ja pelletite valmistamiseks. Arenguruumi on endiselt villa tõhusamalt väärtustavas kasutamises.

Seminaril anti ülevaade viimase kümne aasta jooksul Eestis ellu viidud lambavillaga seotud õppe- ja teadusprojektidest ning arendustegevustest. Ettekandepäeva avas Vilma villakoja rajaja Ave Matsin, kes rääkis labori loomise tagamaadest ja tutvustas Eesti-Norra villaprojekti tulemusi. Villakoja perenaine Astri Kaljus andis ülevaate villakoja toel tehtud üliõpilaste uurimis- ja loometöödest. Kultuuriakadeemia tekstiilõppejõud ja Tallinna Tehnikaülikooli doktorant Diana Tuulik tutvustas oma villateemaliste eksperimentaalarenduse projektide tulemusi. Lambakasvataja ja villatöötaja Katti Muru rääkis Eesti villa- ja lambakasvatuse hetkeseisust ja kitsaskohtadest. Seminari lõpetas Eesti Kunstiakadeemia doktorant Katrin Kabun, kes tutvustas villa innovatiivseid rakendusvõimalusi.

Seminari võttis kokku aruteluring, kus käsitleti Eesti villanduse minevikku, olevikku ja tulevikku ja otsiti võimalusi materjali tõhusamaks väärtustamiseks. Sündmuse lõpetas Vilma villakoja tegevust ja tootearendust tutvustava näituse külastus ning ühine koosviibimine, mille kokkuvõttes tõdeti, et vill on materjal, mis ühendab inimesi ja toob kokku kogukondi.

Fotod: Maritta Anton

MTÜ Loometöö 20 tegutsemisaastat

Mittetulundusühing Loometöö tähistas oma 20. aastapäeva 21. märtsil 2026 Jänedal lossis saalis, kuhu olid kohale tulnud Loometöö sõbrad-tuttavad nii lähedalt kui kaugemalt. Nagu meie juhatuse liige Kaire Ries ütles, on Loometöö justkui noor kena 20-aastane näitsik, kellel pikk elutee ees ootamas.

20. märtsil 2006 läksid Luule Nurga, Eha Rehema ja Kaire Ries Rakverre mittetulundusühingu loomiseks dokumente vormistama. Trotsiti kehva ilma ja nõõkivat autot. Mälestused sellest päevast on Kairel hellad, sest senini on meeles, kuidas näolihased pidevast naerust valutama hakkasid. Samas vaimus suutis Luule meie Loometööd töös hoida, trotsides raskusi ja hoides meelt rõõmsana. Sel suvel, 21.

juunil 2026, lõpetab järjekordne rahvapäevakoolituse koosseis Jänedal lossis ning sügisel alustame uue hooga. Regulaarselt käivad koos niplispitsihuvilised, kellel valmivad imelised käistepitsid jms.

Me jätkame, et Loometöö kestaks vähemalt sama kaua kui mitte rohkemgi. Elagu Loometöö!

Airi Ruus

TEGUSAD AASTAKÜMNED

Muhu Käsitööselt Oad ja Eed 30 aastat traditsioonide säilitamist ja koostööd

Muhu Käsitööselti eesmärk, nagu nimestki aimata võib, on Muhu saare pärandi ja oskuste, eriti käsitöö õppimine ja õpetamine, talletamine ja edasikandmine. See eesmärk oli juba seltsi loomisel ja on säilinud siiani. Praegu on seltsis eri vanuses käsitööhuvilisi, nii et mõtteid genereerib ja viib ellu koos mitu põlvkonda. Muhu käsitöö ja oskused on elava kultuuri osa. Märgiks, et meie pärand on elav, on ka see, et viimastel aastatel on kasvanud käsitööturismi osakaal. Meie meistrite juurde

tullakse õppima käsitöövõtteid ja tehnikaid Kanadast Jaapanini ning algajatest professionaalideni.

Aastaid on selts vedanud talvest kevadeni kestvaid rahvarõivakoolitusi. Nii on Muhu naised saanud oskusi põlle, siiliku, tanu, sukkade, sitsvattide ja muude rahvarõivaesemete tegemiseks. Koos tegemine tugevdab sidemeid kogukonnas ja loob torelda võimaluse eri elualadel tegutsevate naistega arutleda ning kogemusi jagada. Käsitöö liidab. Käsitööliidu mentorkoolitustel on selts jaganud uusi oskusi huvilistele väljaspool seltsi. Koos tegemine ja käimine on naistele üks põlistegevusi, mille järele on tänases kiires elutempos vajadus üha suurem.

Sel aastal paneme taas üles suure Muhu käsitöönäituse „Ajast aega ajatu“, kus saab ülevaate väga kirjust ja

mitmekesisest Muhu saare loomemaastikust. Koostöö on kindlasti üks suur võime ja võimalus, mis meid on tänasesse päeva toonud. Tänu koostööle Muhu Puidukojaga sai 20 aastat tagasi teoks oma käsitööpoe loomise idee – võimalus müüa oma loomingut ning teenida vahendeid seltsi tegevuse toetamiseks ja arendamiseks. Täna on kindlasti meie seltsi pood üks väga eriline koht, kust leiab Muhu meistrite ehedat käsitööd ja tooteid. Traditsiooniks on saanud ka osalemine käsitööliidu korraldataval Mardilaadal, mis samuti sel aastal oma 30. sünnipäeva tähistab. Palju õnne!

Mis on meie pikaalalise saladus? Eks see on üks mõnus segu uhkusest oma identiteedi üle, võimest teha koostööd ja olla ettevõtlik. Kübeke saare naise jonni ka.

PALJU ÕNNE!

Fotod Sandra Urvak

Pärnumaa kasukad

Tõstamaa Käsitöökeskuse projekti eesmärk oli uurida ja taastada Pärnumaa kihelkondade rahvarõivaste juures kantud etnograafilisi kasukaid. Soov oli omandada traditsioonilisi õmblusvõtteid, et säilitada ja edendada väärtuslikku pärandit. Kümme kursuslast – Maia Agar, Tiia Heinsaar, Mariann Kolju, Anu Randmaa, Piret Albert, Leelo Luts, Katrin Mitt, Mare Pärna, Juta Pertel, Monica Järvisoo – õmblesid enda Pärnumaa kihelkondade rahvarõivakomplektide juurde Eesti Rahva Muuseumi kogudes olevate kasukate põhjal uued kasukad. Kokku taas-elustati seitse erinevat vana kasukat: Tõstamaa ja Audru kihelkonnast kummastki kaks kasukat ning Mihkli, Pärnu-Jaagupi ja Häädemeeste kihelkonnast igast üks kasukas. Õpetajaks oli kasukameister Made Uus.

Talviste rahvarõivaesemete valmistamine võimaldab traditsioonilisi rõivaid kanda ka külmemal ajal, vältides kaasaegsete ülerõivaste kasutamist. Projekti tulemusel valminud kasukad leiavad koha ka veebilehel Eesti rahvarõivad. Projekti kaasrahastas Euroopa Liit meetme „LEADER – kogukonna juhitud kohalik areng“ raames.

Anu Randmaa

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis

28.04–25.05 Läti Rahvakultuurikeskuse
näitus „Läti vööd ja mustrid“

26.05–29.06 Kango Tekstiili autorinäitus

30.06–27.07 Kodukäsitöö näitus
„Puudutus“

28.07–24.08 Lembe Sihvre autorinäitus
„Päritud pärandamiseks“

25.08–21.09 Vildinäitus „VESI, vool,
vorm“

22.09–19.10 Rápina Aianduskooli
tekstiiliosakonna näitus „Rápina pärlid“

20.10–16.11 Olustvere Maamajandus- ja
Teeninduskooli õpilastööde näitus

Kaarmanni Käsitöö aknanäitused

Mai

Katre Arula / Anu Vingisaar

Juuni

Mirai / Vilve Unt

Juuli

Kodukäsitöö OÜ

August

Kango Tekstiil OÜ / FeltMill

September

Kõrgem Kunstikool Pallas /
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Oktoober

Sirje Raudsepp / MargitCraft

November

Viru Käsitöö Salong /
Eesti Folkloorinõukogu

NÄITUSED

Põltsamaa meistrite püsinäitus

Nüüd on igal käsitöösöbral põhjust Põltsamaa lossihoovi külastada, sest 11. aprillil avati Meistritemaja näitusealal näitus „Põltsamaa meistrid. Rõivad räägivad, kangad kõnelevad“. See on ainulaadne galerii. Teist sellist, kus püsinäitusena eksponeeritakse käsitöömeistrite autoriloomingut, Eestis veel ei leidu. Väljapanek hõlmab rõivaid, kotte, aksessuaare ja kodutekstiile, mis on loodud käsitöömeisterlikkust ja jätkusuutlikkust silmas pidades.

Katre Arula „Rõivad räägivad“

Katre on pälvunud auhindu ja tunnustusi, mis näitavad looja pühendumist käsitööloomingusse. Kaks raamatut, üle 30 isikunäituse, ligi 70 osalemist ühisnäitustel, 30 väiksemat ja suuremat moeesitlust väärivad tähelepanu, mille eredaimad

hetked on nüüd esitletud püsinäitusel. Rõivad räägivad lugusid seintel, vitriinides ja ekraanil, väljapanekut täiendab raamat „Rõivad räägivad“.

Katre Arula: „Olen loonud mitmeid autoritehnikaid, mille sarnaseid ei leidu terves maailmas. Autoritehnikates valminud esemed kannavad Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt välja antud märgist Tunnustatud Eesti Käsitöö. Tehnikad väärtustavad esiemade pärandit ja võimaldavad luua pärandist inspireeritud käsitööloomingut. Näitusega jagan oma loomingu arengulugu ja tippetki, oma pühendumist keskkonnasöbralikule ja kohalool põhinevale moeloomingule.“

Kersti Poogi „Kangad kõnelevad“

Eesti kangakudumise traditsioon on pikk, kuid näitusi ja väljapanekuid korraldatud vähe, sest kõrgetasemelisi meistreid on Eestis olnud napilt. Kangakudumine on pikka aega olnud käsitöövaldkond, mis on vähestele kättesaadav. Tänapäevaks on Eestis kujunenud väike, kuid pühendunud koostöö, kes on valmis seda keerukat oskust edasi andma. Üheks heaks näiteks on siin Põltsamaa Lossihoovis Kersti

Kangrukojas tegutsev meister, kes panustab oma aega ja energiat nii õpetamisele kui ka traditsioonilise kangakudumise tutvustamisele.

Kersti Pook: „Selle näituse eesmärk on tuua vaatajani kangakudumise võlu maailm. Loodan innustada külastajaid ning jagada oma mõttemaailma ja inspireerivaid teoseid. Kõik näitusel eksponeeritavad tööd on valminud käsitööna siinsamas Põltsamaa lossikompleksi Meistritemajas, sama meistri käe all. Teosed järgivad Eesti rahvuslikku käsitöötraditsiooni. Soovin, et see näitus ärataks huvi ka nendes, kes käsitööst veel midagi ei tea, ja looks arusaama, et ka keerukas käsitöö võib olla ligipääsetav ning inspireeriv.“

Noortelaager tõi taas kokku palju hakkajad käsitööhuvilisi

Käsitööliidu noortelaager toimus kahepäevaseks aprilli keskel Kolga seltsimajas Harjumaal. Aastateema kohaselt pöörasime noortelaagris tähelepanu erinevatele käsitööoskustele ning mõtlesime hingelinnu teemal. Miks on käsitöö meile oluline? Mis tehnikaid ise teha eelistan? Mis on mu käsitöö-juured?

Tehnikatest said laagris osalejad voolida okstest talulaste mänguasju, teha endale olulise märgiga trükipakku ja trükkida kangast, valmistada tihvaga kiripaela ning õmmelda/tikkida lindu ning inglit. Juhendajad olid Roland Burk, Kristel Vihman, Lembe Sihvre.

Kursuse lõpus toimunud tagasiside ringis toodi välja erinevaid tehnoloogiaid ja materjale, millega soovitakse laagrites tulevikus kokku puutuda – vitsapunumine, ehete valmistamine, metall, laht-taskute õmblemine, nahatööd jne.

Laagris oli osalemas noori, kes on olnud kohal kõikides senistes käsitöölaagrites. Sel korral oli taas osalemas ka mitu noormeest, kelle üle oleme eriti rõõmsad.

MTÜ Harjumaa Pärimuskeskus ja Harjumaa Rahvarõiva nõuandekoda on kolinud

MTÜ Harjumaa Pärimuskeskus ja Harjumaa Rahvarõiva nõuandekoda on kolinud. Alates aprillist asume Harjumaa keskpunktis Luigel. Meid on lihtne leida: Luige näitusteväljak on tuntud oma vanavara- ja käsitöölaadade poolest ning just selle väljaku kõrvalt, Luige baasi kõige esimesest majast te meid leiategi.

Koondame nüüdsest ühe katuse alla väliselt nii erinevad, kuid olemuselt väga sarnase mõttelaadiga tegevused: rahvarõivaste valmistamise ja ajaloolise mööbli restaureerimise. Mõlema puhul on tegemist pärandoskustega. Oluline on ajaloolise väärtuse säilitamine ja vanade traditsiooniliste töövõtete elushoidmine.

Jätkame endiselt rahvarõivakoolitustega, kuid lisandub ka muid tekstiilkäsitöö kursusi, mõned neist käsitlevad päris kaasajad tehnikaid. Esimesed koolitused on juba välja kuulutatud ning üsna pea lisandub neid veelgi: nii lühemaid kui pikemaid. Mööbli restaureerimise kursustel saab õppida vanu viimistlustehnikaid või tulla nõu küsima oma isikliku mööblieseme kohta. Sügisel on plaanis alustada töötubade sarjaga. Me ei ole unustanud teisigi materjale ja oskusi. Planeerimise järgus on puutöö ja nahatöö koolitused, samuti taas-kasutuse teemad.

Järjest rohkem on tööd rahvarõiva nõuandekojal. Kasvab huvi rahvatantsu ja seega ka rahvarõivaste vastu. Anname nõu tantsurühmadele ja tantsujuhtidele, et aidata nende olemasolevaid komplekte täiendada või uuendada. Palju on ka päris uusi koosseise, kellele on tore lähtuvalt viimastest uurimistulemustest rõivakomplekte koostada.

Harjumaa Muuseumiga jätkame endiselt koostööd. Sinna jääb meie kangakudumise õppeklass, kus saab kududa seelikukangaid ja suurrahte. Mai alguses on planeeritud kolmanda rahvarõivakooli lennu pidulik lõpetamine just muuseumi püsinäituse saalis. Samuti kavandame järgmise aasta alguses Harjumaa Muuseumi ühte aegedat näitust.

Luigel tahame pärandoskused koondata ühe katuse alla ning kutsume oma ala parimaid meistreid koolitama, loenguid pidama ja näpunäiteid jagama.

Merli Mänd ja Maret Lehis
MTÜ Harjumaa Pärimuskeskus

Erasmus+ õpiränne

Olime väikese rühmaga aprilli keskel Soomes, kus osalesime Erasmus+ õpirände ja töövarjutuse projektis. Rühma pani kokku Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts, programmi koostas käsitöölised.

Soomes on käsitöölilule sarnanev TAITO ühendus, mille liikmeid üle maa. Meie saime ülevaate Taito Shop Helsingi tegevusest. See naabrite pealinna kesklinnas asuv kauplus ja koolituskeskus väärrib külastamist. Uuenenud väljapanek andis hea ülevaate soomlaste käsitööst ja ettevõtlustest, käsitöömaitses. Kolmandik poepinnast on renditud käsitöömeistritele, nemad organiseerivad ja korraldavad oma müüki ja toodete tutvustusi ise. Taito Shop Helsingi on Lõuna-Soome käsitööühenduse osa.

Edasi liikusime Mikkelis poole. Mikkelis äärelinnas asub kaunis vana pastoraat, mis on 1990. aastate alguses Kenkävero käsitöökeskuseks muudetud. Kenkävero on Ida-Soome

käsitööühenduse suurim keskus. See on kaunis ja terviklik keskus, seal on uhke käsitöökauplus, meistrikojad, näitusaal, mõnus restoran ja armas ürdiaed. Kenkäveros tegi meile tutvustava tuuri keskuse juht Anne Ossi.

Soomes on käsitöömuuseum, samas toimib ka rahvarõivakeskus nõustamise ja väljapanekutega. Väikeses, aga armas Jyväskylä linnale kuuluvas muuseumis saab ülevaate soomlaste käsitööpärandist ja hetkeseisust. Muuseumis on eelmisel aastal uuendatud püsinäitus, lisaks kaks saali vahetuvate näitustega. Rahvarõivakeskusele kuulub rahvarõivaid tutvustav püsinäitus ja vitriininäitus, samas antakse rahvarõivateavet ja tegeletakse uurimustöödega. Meid võeti sõbralikult vastu, tutvustati kogu maja ning peeti loeng Soome rahvarõivastest.

Viimasel õpirändepäeval saime ülevaate Jyväskyläs asuvast Kesk-Soome käsitööühenduse koolituskeskusest. See keskus tekitas heas mõttes kadedust. Sellist masinaparki ja võimalust lastel, harrastajatel ja kutset taotlevatel õpilastel erinevaid tehnikaid proovida meil ei ole. Siin on sepikoda, keraamikastuudio,

paberistuudio, tekstiilikoda õmblemise, viltimise, kangakudumise ja taftingumasinaga ja palju muud. Majas õpivad koos lapsed ja noored, hobikäsitöölised ja käsitöökutset taotlevad täiskasvanud. Hästi organiseeritult mahuvad kõik koos samu töövahendeid kasutama ja oma esmaoskusi saama, et käsitööst rõõmu tunda.

Meie grupp oli saanud kogemustest tänulik. Iga väljasõit rikastab, iga kogemus teeb targemaks. Õppida ei ole kunagi hilja!

Aitäh, Eesti Vabaharidusliit Erasmus+ õpirände projekti eest!

Liina Veskimägi-Iliste

Põhjamaade ja Euroopa võrgustike tegemistest

Stockholmis toimus 2.–3. märtsil Põhjamaade Käsitöö Ühenduse aasta-koosolek. Käsitööliitu esindasid Liis Burk ja Liina Veskimägi-Ilviste. Koosolekul leppisime kokku käesoleva aasta ühised plaanid. Peateemaks olid aga ettevalmistused, sest 2027. aasta septembris peame Soomes ühingu 100. sünnipäeva. Valmistasime koos ette ka juubelisündmuse rahastustootluse sisutegevuseks.

2027. aasta koosolek toimub Islandil. Siis on plaanis ka ühingu eesistujariigi vahetus, mis toimub rotatsiooni korras üle kolme aasta. Islandilt võtab juhiposit-siooni üle Eesti.

Euroopa Käsitöö Organisatsioonis on sel aastal toimunud juba kaks vebinari – teemadeks ajatu pits ja korvipunumine. Oktoobris on tulemas villateemaline vebinar ja vaimset kultuuripärandit kajastav vebinar. Infot organisatsiooni tegevuse kohta saab kodulehelt ja Facebooki lehelt European Craft Organization.

PÄRITUD PÄRANDAMISEKS

Aastateema raames on toimunud inspiratsioonipäev ja vaimse kultuuripärandi nimistu koolitus

Käsitöoliidu aastateema 2026/2027 on „Päritud pärandamiseks“. Päritud oskused, argised käsitöövõtted, väärikas lõpptulemus. Luubi all on käsitööga seotud oskused ja vaimne kultuuripärand.

Aastateema üks partnereid on Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellega koostöös korraldasime vaimse kultuuripärandi nimistu sissekannete kirjutamise veebikoolituse, mille raames toimus kolm kohtumist. Koolituse eesmärk oli käsitöö tähenduste ja võimaluste avardamine elava pärandi hoidmisel ja jätkusuutlikkusel. Samuti on eesmärk inspireerida märkama meie pärandit ja pärandoskusi ning ette valmistada vaimse kultuuripärandi nimistu sissekandeid. Kahel esimesel kohtumisel tegid Epp Tamm ja Leelo Viita Eesti Rahvakultuuri Keskusest nimistut tutvustava ettekande ja mõtteseminari. Kolmandal kohtumisel olid oma pärandikäsitööd tutvustamas tohumeister Harri Lumiste, Lihula Lillkirja Selts ja Peipsimaa Pärimuskeskus.

Tallinnas Eesti Kunstiakadeemias toimus 24. aprillil käsitöoliidu aastateema inspiratsioonipäev. Inspiratsioonipäeval kutsusime osalejaid kaasa mõtlema, kuidas sõnapaar „päritud pärandamiseks“ aitab märgata ja väärtustada meie ümber olevat. Teema-aasta jooksul püüame avastada seda, mis on ühtaegu ainulaadne ja pidulik, kuid samas ka igapäevane.

Ettekannetes jagasid esinejad kogemusi pärandi märkamisest, selle edasiandmisest noortele ning nende inspireerimisest. Eelkõige rõhutati selle töö olulisust ja väärtust meie kultuuriruumi hoidmisel.

Avatud käsitöökojad tulevad taas

Sel sügisel ootame paikkondades, käsitöökeskustes, meistrikodades ja kõikide soovijate juures „Avatud käsitöökodade“ raames töötubasid korraldama 17. oktoobril. Aastateema „Päritud pärandamiseks“ kutsub märkama igapäevaseid käelisi oskusi, piirkondlikke erilisi tehnikaid ja endale armsaid võtteid. Märka, talleta ja anna edasi!

Nagu ikka, avame käsitööliidu kodulehel ka info edastamiseks eraldi võimaluse. Koostame ka ühise tunnuskujunduse ning täida-ise-kuulutuse, mille faile jagame hiljemalt augusti teises pooles.

Käsitööliit ise on plaaninud 17. oktoobril Hopneri maja IV korruse saalis korraldada taas Suure Isetegemise päeva. Kuulutame välja järgmised töötoad:

Inga Talvis, tapeedist ja paberist suur- ja väikevormid kodukaunistuses

Roland Burk, vanakooli kärbsapiits

Hanna-Stina Vahimets, nahast väikeesemed

Tiina Kaljuste [töötoa nimi täpsustub]

Marja Matiisen, teksajääkidest pross

Alo Allar Altmets, muinas- aegne metallist käevõru

Taaskord saavad kõik isetegemise huvilised osaleda kolmes erinevas töötoas ja soetada endale meie kodulehe kaudu vastava paketi. Avaldame täpse info meie kanalites augustikuus.

Teeme koos

Mitmed ärksad entusiastid on loonud võimalusi avatud keskkondades huvilistel ühiselt endale huvipakkuva käsitööga tegeleda. Näiteks sellistest ettevõtmistest on kudumiskino seansid, lõngareiv ja kudumisgrupid. Kajastame nende tegemisi, et inspireerida hakkajaid inimesi ka oma piirkonnas samalaadseid üritusi eest vedama.

StudioHuik kudumisteedkond

Oleme StudioHuik kudumisteedkondi korraldanud alates 2024. aasta sügisest, mil alustasime oma kudumisgrupiga Põhjala Tehases. Täna on meie uueks kohtumisaigaks Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum.

Nimetame oma kohtumisi teekondateks ja mitte koolitusteks põhjusel, et teekonnda alguses ei tea me veel päris täpselt, milliseks see lõpuks kujuneb või kuhu meid välja viib. Igal sellisel teekonnda tegeleme ühe teemaga, teekonnda alustame inspiratsioonipäevaga ning lõpetame fotosessiooniga. Teekonnda välitel korraldame ka vestlusõhtuid. Oleme südamest tänulikud kõigile neile toredatele inimestele, kes on olnud valmis jagama meie kudujatega oma kogemusi ning mõtteid.

2026. aasta kevadisel teekonnda teeme näiteks koostööd Uuskasutuskeskusega ning koome teisele ringile jõudnud lõngadest vabakudumise põhimõttele. Inspiratsioonipäeval külastasime Heimtali muuseumi ning Kondase

Keskuses kõneles Mari Vallikivi meie autsaiderkunsti teemadel, vestlusõhtul võttis meid oma stuudios vastu Larissa Kondina.

Aastas korraldame kahte teekonnda – septembrist jaanuarini ning veebruarist juunini. Meie tegemistesse mahuvad aga lisaks kudumisteedkondadele ka eraldi sarjana toimuvad „Loe ja Koo“ kohtumised ning suvised kolmepäevased augustiõhtud. Eelmisel suvel käisime Vormsi saarel ning sel aastal läheme Lätti.

Loop: Yarn Society kudumiskinod

Loop: Yarn Society on Tallinnas sündinud kaasaegne kudumis- ja heegeldamisklubi, mis on kasvanud kiiresti

millekski enamaks kui lihtsalt kohtumispaik. Meie üritused täituvad kiirelt, peegeldades inimeste soovi päris kohtumiste ja koosloomise järele. Meie eesmärk on tuua Eesti kudumiskultuur taas nähtavale ning luua inspireeriv kogukond selle ümber. Lisaks igapäevastele kogunemistele oleme koostöös Apolloga korraldanud ka kudumiskino seansse nii Tallinnas kui Tartus. Maikuust alustame ka Apollo raamatupoega lugemise ja kudumise üritusi. Suurim rõõm on olnud kogukond ise – nii palju vägevaid ja inspireerivaid naisi üle Eesti.

Lõngareiv 18. aprillil 2026

Põhjala tehas on väga mõnusa vaibiga paik, mis ühendab inimesi eriti just kevaditi ja suviti. Seal viiakse ellu veidi teistsuguseid, omanäolisi ja kiiksuga ideid. Toimunud ja toimumas on SofaHängid, HeaTujuJooks, toatimefestival, rulluisudisko, antiigilaadad ja palju muud. Kuna mitmel pool maailmas on juba korraldatud sellist üritust nagu lõngareiv, mõtlesime ka meie ühendada meeldejäävaks ürituseks Põhjala tehase, populaarsust koguva käsitöö ja tantsu.

Varasematel aegadel on käsitöö tihetele olnud tegevus, mida tegid vaid vanaemad. Näputööd tehti vaikselt üksinda kodus. Nüüd on aina populaarsemaks saamas koosistumised, mis toovad kokku käsitööfännid, kes saavad tutvuda, suhelda, inspireeruda, vahetada ideid ja koos käsitööd tehes meeldivalt aega veeta. Siinkohal mõtlesime, et lisame üritusele veel nüansid, mida inimesed väga armastavad – muusika ja tants.

„Kuidas sa siis kood nii, et samal ajal tantsid? Muster läheb ju sassi ja võid teisi varrastega vigastada!“ Oh ei, tõeline käsitööfanatt selliste murede peale ei mõtle, vaid haarab kapist kaasa mõne lihtsama, vähem ajutööd nõudva pooliku näputööprojekti ning tuleb lõngareivile. Käsitöö on ju täpselt see, millega tirid end välja sotsiaalmeediast. Aina enam hinnatakse ka isetegemise kunsti.

Lõngareiv oli suurepärase koht sarnaste huvidega inimeste kohtumiseks. Kuna huvi lõngareivi vastu oli äärmiselt elav ning üritus oli suur kordaminek, toimub juba sel suvel kindlasti järgmine lõngareiv. Nii ei pea kirglikud käsitööarmastajad, kes ei saanud esimesest lõngareivist mingil põhjusel osa võtta, kaua muretsema ja ootama – uus lõngareiv toimub Põhjala tehases peagi!

Aastateemast inspireeritud

MTÜ Rahvarõivas tegevused

Möödunud aastal võttis MTÜ Rahvarõivas fookusesse rahvarõivateemaga seonduvad koolitused. Uuendasime rahvarõivakoolide õppekava. Sügisel alustasime teoreetiliste rahvarõivaloengute pakumist veebis. Esimesteks osalejateks olid Tallinna rahvarõivakooli aastate 2025–2028 kursuselased, kes jaanuaris alustasid praktilist rahvarõivaste valmistamist.

31. mail 2026 lõpetab Tallinna rahvarõivakooli kursus 2024–2026.

Lõputööde esitlus toimub Eesti Vabaõhumuuseumis setu talus 31. mail kell 13.00.

Lisaks kaks aastat vältavatele rahvarõivakoolidele pakume taas ka üksikese-mete koolitusi. Käesoleval aastal lõpetaski esimene käiste tikkimise kursus. Samas on juba käimas teinegi käiste tikkimise kursus, mis jõuab lõpule mai lõpus.

Sügisel alustavad uued kursused: meeste rahvarõivaste valmistamine, Mulgi puusapõlle tikkimine ja õmblemine, nõeltehnika. Koolitused toimuvad MTÜ Rahvarõivas koolitusklassis aadressil Jõe 5, Tallinn.

XXII rahvarõiva õpitoad Tõstamaal 3.–5. juulil 2026

Juba 22. korda toimuvad Tõstamaal rahvarõiva õpitoad. Ootame rahvarõivahuvilisi taas Tõstamaale, et mõnuses seltskonnas koos käsitööd teha, rääkida rahvarõivajutte ning nautida kaunist loodust ja maitsvaid toite Ermistu järve ääres.

Kavas:

- Merli Mänd – linaste seelikute õmblemise töötuba
- Silja Nõu – tikkimise meistrikläss
- Kristiina Nemirovitš-Dantšenko – niplispitsi töötuba
- Kelian Luisk – randiga kingade valmistamine

Kõik töötoad toimuvad, kui registreerib piisavalt osalejaid. Õpitubade maht on 15 akadeemilist tundi. Osalustasu ühele osalejale on 225 eurot. Töötoad toimuvad Tõstamaa Käsitöökeskuse õppeklassides Varbla mnt 24 ja Sadama tee 1. Meie koduks on Ermistu Puhkeküla, kus majutume ja sööme. Seal toimub ka tikkimise töötuba: <https://www.ermistu.ee/>

Paikkondades tulemas 2026

26. mai – 28. juuni

Palamuse Muuseumi külastuskeskuses näitus „Peegeldus“, mis oktoobriks liigub Põltsamaale.

1. juuni – 31. juuli

Jõgevamaa keskraamatukogu Põltsamaa näitusesaalis lapitööseltsi Kiwwja naiste loomingunäitus „Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad“.

Juuli–august

Põltsamaa Meistritemaja galeriis näitus „Salli kalli“ kangastelgedel kootud sallidest, Kersti Poogi looming. Eriilmelised materjalid ja tehnikad annavad koostöös suurepäraseid võimalusi saada soe salli käsitöömeistrilt, kes annab oma loomesoojuse edasi kandjale.

10.–12. juuli

Ruhnus „Spinn-talko“ – lina- ja nõgese kiur ketramine.

1.–2. august

Jaago talus Tartumaal väike roheline käsitööspaa – mõnus kahepäevane käsitööpuhkus, mille keskmes on erinevad käsitöötehnikad, taaskasutus, ressursisäästlikkus, hea seltskond, maahõng ja maitsev toit. Kahe päeva kestel võtame ette kolm-neli eri teemat keraamikast tekstiilini. Täpsem info kodulehel jaagotalu.ee ja sotsiaalmeedias @jaagotalu.

12.–13. august

Heimtali Muuseumis kahepäevane taimsete kiudude laager. Täpsem info Facebooki lehel „Taimsete kiudude huvilised“.

Oktoober

Põltsamaa Kultuurimaja galeriis näitus „Peegeldus“, kus Kersti Pook ja Georg Karl Pook ühendavad oma tegemised ja peegeldavad oma loomingut vaatajaile. Eri põlvkondade loominguline vaade teineteisele.

Paikkondades toimuvaid sündmusi vaata täpsemalt käsitööliidu kodulehel asuvast kalendrist.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

30. MardiLaat

Unibet Arenal 5.-7. nov. 2026

Tallinn mardilaat.ee

*Täname kõiki Eesti
Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu
paikkonnaliikmeid, toetajaid ja
toetajaliikmeid.*

*Koostöö teiega on meeldiv ja
edasiviiv.*

*Leia info toetajate ja liikmete kohta
kodulehelt <https://folkart.ee/liikmed>*

**Leia käsitööliit ka
sotsiaalmeediast!**

estonianfolkart
mardilaat

estonianfolkart

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
www.folkart.ee
Pikk tn 22, Tallinn 10133
Tel 51 878 12
info@folkart.ee
Toimetanud Hille Saluäär
Kujundanud Kadi Pajupuu

Keskaja Päevad

www.medievaldays.ee
Medieval Days
in Tallinn Old Town
10-12 July AD 2026

Peakorraldaja:

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

**Tallinna vanalinnas
10.-12. juuli AD 2026**

**Keskaja turg • meistrikojad • kontserdid
tutustumiskäigud • loengud jm**

Tallinn